

Είναι μάλλον κανόνας στην εποχή μας. Η υπερπληροφόρηση, αν υποθέσουμε ότι αυτή υπάρχει, οδηγεί σε αποπληροφόρηση. Με απλά λόγια, όσο περισσότερο ο πολίτης (αυτός ο περίφημος μέσος τηλεθεατής, ακροατής ή αναγνώστης) βομβαρδίζεται συνεχώς με ειδήσεις, πληροφορίες και σχόλια για ένα θέμα, τόσο περισσότερο μπερδεύεται. Αυτό, φοβάμαι, συμβαίνει και με το περίφημο θέμα της «διαπλοκής», το οποίο επανέρχεται κατά τακτά διαστήματα, ιδίως την τελευταία δεκαετία, στην κορυφή της επικαιρότητας.

Με προφανή, λοιπόν, τον κίνδυνο να συμβάλουμε κι εμείς σ' αυτή την αποπληροφόρηση, επιχειρούμε σήμερα μια ανάγνωση ορισμένων πτυχών του προβλήματος, αγνοώντας την προτροπή φίλων και συναδέλφων «μην ανακατεύεται με τα πίτουρα...», αφού «το πράγμα βρωμάει από παντού». Και θα το κάνουμε επειδή σχεδόν όλες οι πλευρές υποκρίνονται, όταν μιλάνε ή γράφουν για τα περίφημα διαπλεκόμενα, ακόμη κι αυτοί που δεν μπορεί να κατηγορηθούν για συναλλαγές μαζί τους. Ας θυμηθούμε πώς ξεκίνησε και πώς εξελίχθηκε το θέμα, μέσα απ' ορισμένα ιστορικά παραδείγματα αδιαμφισβήτητα, αλλά και μέσα από ορισμένα πα-

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΕΛΙΑ

έναν ακόμη και μέχρι πρό τινος ήταν ιδιοκτήτης και εφημερίδας. Άλλος επιχειρηματίας κατέχει σήμερα έναν τηλεοπτικό, ένα ραδιοφωνικό σταθμό και τουλάχιστον δύο εφημερίδες. Όλα αυτά, φυσικά, είναι παράνομα, αφού ο ισχύων νόμος τα απαγορεύει. Όμως, «παραθυράκια» πάντα υπάρχουν. Ο μεγάλος ιδιοκτήτης δεν εμφανίζεται ο ίδιος, αλλά ορίζει ως ιδιοκτήτες συγγενικά, φιλικά ή άλλα πρόσωπα, κι έτσι ούτε γάτα ούτε ζημιά.

Μόλις χθες διαβάσαμε μια πρόταση του πρώην υπουργού Ενόγγ. Βενιζέλου, την οποία, μάλιστα, φαίνεται ότι επικρότησαν σχεδόν όλα τα κόμματα. Η πρόταση λέει ότι πρέπει να περιληφθεί στο νέο Σύνταγμα διάταξη, η οποία να απαγορεύει σ' όσους αναλαμβάνουν έργα ή προμήθειες του Δημοσίου να είναι ιδιοκτήτες και μέσωσιν ενημέρωσης. Όμως, η ίδια ακριβώς διάταξη περιλαμβάνεται και στον ισχύοντα «νόμο Βενιζέλου». Τι θα αλλάξει αν περιληφθεί στο Σύνταγμα; Τίποτα απολύτως, εφόσον η κυβέρνηση και ο πολιτικός κόσμος γενικότερα δεν είναι διατεθειμένοι να συγχροιστούν με πρόσωπα που σήμερα έχουν και τις δύο ιδιότητες.

Γι' αυτό είπαμε στην αρχή ότι υποκρίνονται όσοι και κυρίως οι πολιτικοί-βγαίνουν κραυγές κατά της διαπλοκής. Γιατί, αν ο έλεγχος γίνει ουσιαστικός, θα έρθουν τα πάνω κάτω στον χώρο των μέσων ενημέρωσης.

Και τότε δεν θα πληγεί μόνον ο κ. Κόκκαλης. Υποκρινόμαστε, όμως, εν πολλοίς και εμείς οι δημοσιογράφοι ή τουλάχιστον, όσοι εμφανίζονται πρωταγωνιστές στον «ανένδοτο» κατά της διαπλοκής, βολεμένοι, καθώς είναι με τη σημερινή παγωμένη κατάσταση. Η θεωρητική επίθεση είναι εύκολη και θα δούμε τι θα συμβεί αν ποτέ οι πολιτικοί αποφασίσουν να πάρουν ουσιαστικά μέτρα προστασίας τους και πληγούν έτσι ιδιοκτήτες μέσων ενημέρωσης. Είναι εύκολο, στη θεωρητική συζήτηση, να λείει ακόμη και το επαγγελματικό σωματείο μας ότι θα ζητήσει να θεσπιστούν συνταγματικές διατάξεις κατά της διαπλοκής και της συγχέντρωσης των μέσων ενημέρωσης. Σωστή θέση αρχής. Τι θα συμβεί, όμως, αν αυτό γίνει (που δεν θα γίνει...) και τότε κλείσουν ή αλλάξουν χέρια μέσα ενημέρωσης; Μήπως τότε αλλάξει το τροπάριο και η διαπλοκή γίνει περιζήτητη, αφού θα κινδυνεύσουν στενά επαγγελματικά συμφέροντα;

Κατά τα φέματα. Με τη σημερινή κατάσταση είναι βολεμένοι οι περισσότεροι. Οι πολιτικοί είτε γιατί τα έχουν καλά (οικονομική ενίσχυση ή πολιτική προβολή) με τους «διαπλεκόμενους» είτε γιατί φοβούνται την τυχόν αλλαγή του τοπίου. Ο κ. Καραμανλής, που πρωτοστατεί στον «ανένδοτο» κατά της διαπλοκής, έχει καλές σχέσεις με τους περισσότερους φορείς της και θέλει να πλήξει μόνον έναν ή απλώς να αντικαταστήσει κάποιους φίλο-ΠΑΣΟΚ με δικούς του. Διαφορετική είναι η περίπτωση των κομμάτων της Αριστεράς, που δεν μπορεί εύκολα να κατηγορηθούν για συναλλαγές με τη διαπλοκή. Η στάση του ΚΚΕ (αποφεύγει να ταυτιστεί με πρωτοβουλίες άλλων, παραμένει σε συνολικό χτύπημα της πλουτοκρατίας, δηλαδή ήθελε Μαύρε μου...) είναι πάγια αλλά δεν παύει να θυμίζει αυτό που κάνει η στρουθοκάμηλος. Η δε ηγεσία του Συνασπισμού έχει κατά βάση σωστές θέσεις, αλλά πρέπει να προσέχει δυο πράγματα: Πρώτον, να μη χρησιμοποιείται από άλλες πολιτικές δυνάμεις που απλώς επιδιώκουν ν' αντικαταστήσουν τους σημερινούς διαπλεκόμενους με δικούς τους. Αυτή είναι η περίπτωση της Ν.Δ. Και δεύτερον, καλό είναι να βρίσκεται εντελώς έξω από το συνολικό παιχνίδι που παίζεται, ώστε οι πρωτοβουλίες της να έχουν περισσότερη αξιοπιστία. Και το 1989 δεν είναι τόσο μακρινό και ορισμένα μέτρεται περιστασιακά, παλιότερα και σημερινά, πρέπει να της έχουν γίνει μάθημα.

Αφήνουμε για το τέλος το εξής: Ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης είναι από τους ελάχιστους υψηλόβαθμους πολιτικούς που έχει άποψη πολιτική και προσωπική πορεία. Ουδείς διανοήθηκε μέχρι σήμερα να τον κατηγορήσει για στιβήποτε και είναι γνωστόν ότι δεν διατηρεί σχέσεις με «ύποπτους» επιχειρηματίες. Γι'

Διαπλοκή: Πραγματικότητα και υποκρισία

ραδείγματα... νόμους καταστρατήγησής των νόμων. Έτσι ακριβώς.

Πριν από δέκα χρόνια, όταν η χώρα συνταρασσόταν από τα σκάνδαλα και τη σκανδαλολογία (γιατί υπήρχαν και τα δύο), ελήφθησαν δύο κεφαλαιώδεις σημασίας αποφάσεις:

1. Διαμορφώθηκε το τηλεοπτικό τοπίο, με την παραχώρηση των τηλεοπτικών συχνοτήτων σε ήδη ισχυρούς επιχειρηματίες του χώρου. Η απόφαση ελήφθη από την τότε κυβέρνηση Ν.Δ.-Συνασπισμού, χωρίς ιδιαίτερη αντίδραση από το ευρισκόμενο σε άμυνα τότε ΠΑΣΟΚ. Μοναδική φωνή που μίλησε τότε σε άλλη γλώσσα ήταν ο νυν Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κ. Στεφανόπουλος, αλλά ποιος άκουγε; Τονίζουμε ότι η απόφαση ελήφθη από κόμματα που σήμερα σκουίζουν ότι πλήττονται από τα ισχυρά μέσα ενημέρωσης και πρωτοστατούν στον αγώνα κατά της «διαπλοκής». Βέβαια, οι κ. Καραμανλής και Κωνσταντόπουλος δεν ήταν τότε αρχηγοί, αλλά έχει κανείς αμφιβολία ότι δεν θα αντιδρούσαν, αν ήταν, στο συγκεκριμένο κλίμα της εποχής; Η στάση των κ. Μητσοτάκη (που στη συνέχεια ξιφουλκεί κατά των διαπλεκόμενων, ενώ σήμερα μάλλον τον βλέπουμε να έχει χαμηλώσει τους τόνους...) και Φλωράκης το αποδεικνύει.

2. Επελέγη ο προμηθευτής του ΟΤΕ για μερικά εκατομμύρια ψηφιακές παροχές ως εξής: Η οικονομική κυβέρνηση υπό τον κ. Ζολώτα δίσταζε να πάρει απόφαση. Και τότε παρενέβησαν οι αρχηγοί των τριών κομμάτων που τη στήριζαν (Μητσοτάκης, Παπανδρέου και Φλωράκης) και αποφάσισαν να ανατεθεί η δουλειά στην εταιρεία του κ. Κόκκαλη. Πολλά κυκλοφόρησαν έκτοτε. Ένα είναι βέβαιο: Οτι σύμπτωση η πολιτική ηγεσία συμφώνησε ότι έπρεπε να ενισχυθεί η ελληνική εταιρεία και να μην ανατεθεί η